

ת"פ (חדרה) 54472-09-22 - מדינת ישראל נ' פלוני

ת"פ (חדרה) 54472-09-22 - מדינת ישראל נ' פלונישלו חדרה

ת"פ (חדרה) 54472-09-22

מדינת ישראל

תביעות חוץ - שלוחת חדרה

נ ג ד

פלוני

ע"י ב"כ עו"ד רותם כהן

בית משפט השלום בחדרה

[14.07.2024]

כבוד השופט ערן זלר

גזר דין

רקע

1. הנאשם, יליד 2000, הודה והורשע בעבירות שיוחסו לו בשני כתבי אישום.

בכתב האישום שהוגש בתיק זה הוא הורשע, ביום 15.1.23, בעבירת איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977, וכן בעבירת היזק לרכוש במזיד על פי סעיף 452 לחוק העונשין. הודאת הנאשם בתיק לא הייתה בגדרו של הסדר טיעון, והוא הודה בכתב האישום ככתבו וכלשונו בדיון הראשון שנערך בו.

בדיון שנערך ביום 12.3.23 צירף הנאשם תיק נוסף שהיה תלוי אז ועומד נגדו בבית משפט השלום בנצרת (ת.פ. 54472-09-22). על-פי הודייתו גם בכתב אישום המצורף, הוא הורשע בעבירה של החזקת סמים שלא לצריכה עצמית, על-פי סעיף 7(א) + (ג) רישא לפקודת הסמים המסוכנים (נוסח חדש) תשל"ג - 1973, ובעבירה של החזקת סכין שלא כדין, על פי סעיף 186(א) לחוק העונשין.

2. על פי כתב האישום הראשון, ביום 4.3.22 בשעות הלילה הגיע הנאשם לבית בו הוא מתגורר עם אמו - פלונית ("המתלוננת") ב..... בין השניים פרץ ויכוח, אשר במהלכו השליך הנאשם שלט על הטלוויזיה. ביום 1.4.22 בשעה 13:00 הגיע הנאשם לבית, ואז התגלע ויכוח בינו לבית אמו על אודות שימושו בסמים וסירובה של אמו למסור לנאשם את מפתחות הרכב שלו. במהלך הויכוח איים הנאשם על אמו בכך שאמר "אני אשבור את כל הבית" ובכך שאמר לה כי אם לא תתן לו סכום של 160,000 ₪ אותו הוא חייב לשוק האפור - למחרת יהיה לה מטען מתחת לרכב. באותו מעמד נתן הנאשם מכת אגרוף לטלוויזיה שהייתה בחדרו ובכך שבר אותה, ולאחר מכן השליך אותה אל מחוץ לבית והיא נהרסה כליל.

3. על פי כתב האישום שצורף, ביום 4.3.22 ברחוב התאנה שביוקנעם עילית עצרו שוטרים לבדיקה את הרכב בו נהג הנאשם. בחיפוש שביצעו ברכב מצאו השוטרים בתוך תיק שהיה מונח מתחת למושב הקדמי ימני - סם מסוכן מסוג קנבוס במשקל של 19.18 גרם נטו, וכן 43 סיגריות אלקטרוניות המכילות סם מסוכן מסוג ADB - BUTINACA, ומשקל אלקטרוני. בנוסף תפסו השוטרים ברכב שוקר חשמלי ושתי סכינים מתקבעות, האחת שאורך להבה הוא 10 ס"מ והאחרת באורך להב של 6 ס"מ. תסקירי שירות המבחן

4. מייד לאחר שהנאשם הודה באישומים, ביקש סנגורו כי בטרם יישמעו טיעונים לעונש יגבש שירות המבחן תסקיר על אודותיו. התביעה לא התנגדה לכך, ובית המשפט הורה לשירות המבחן להגיש תסקיר על הנאשם ועל מצבו, שבו תהיה התייחסות והמלצה גם לעניין העונש.

במעלה הדרך הגיש שירות המבחן שלושה תסקירים מקיפים. התסקיר הראשון הוגש עוד ביום 26.10.23; השני הוגש ביום 11.3.24, והשלישי והאחרון הוגש לאחרונה - 20.6.24.

5. התסקיר הראשון.

פורט בו כי הנאשם נשוי ללא ילדים, מתגורר עם אשתו בXXXX, ועובד מזה כשנה וחצי כפועל בחברה העוסקת בתחום האלומיניום.

נרשם כי הנאשם שירת בצה"ל בהנדסה קרבית, אך בשל בעיה רפואית היה עליו לעבור, בניגוד לרצונו, מתפקיד קרבי לתפקיד עורפי, ובשל כך הוא נעדר מן השירות, נשפט ונכלא.

במהלך המאסר נפצע בגבו, ובשנת 2022 הוכרו לו אחוזי נכות לצמיתות; הוא מתמודד עם כאבים והשפעה על המערכת העצבית, מה שהצריך אותו לעבור ניתוח להשתמש במשככי כאבים.

נרשם בתסקיר כי הנאשם לוקח אחריות מלאה על העבירות בהן הורשע, וזאת תוך הבעת צער, חרטה ובושה. הוא פירט כי ברקע לביצוע העבירו עמד קושי שלו להתמודד עם תחושות חוסר אונים, לחץ, מתח וחרדות ממשיים, מהם סבל באותה עת, בשל חוב כספי שהיה לו לגורמי שוליים ובשל פעולותיהם של אותם גורמים להלך עליו אימים. לדבריו, הקושי באותה תקופה הביאו לשימוש בסמים שיצרו אצלו תחושת רוגע, והחשש לחייו הביא אותו לשאת את הסכינים. עוד עלה, כי הוא ניתק את קשריו עם גורמי השוליים, נעזר במשפחתו כדי לשלם את החוב, החליף עבודה, עבר להתגורר באור עקיבא והביע רצון להשתלב בלימודים גבוהים שבתחום עיסוקו.

שירות המבחן ציין כי בבדיקות שנעשו לנאשם הוא נמצא נקי מסמים.

שירות המבחן נפגש אף עם המתלוננת - אמו של הנאשם, אשר תיארה אף היא את תקופת ביצוע העבירות כתקופה משברית בחייו, אך ציינה כי בשנה האחרונה, לאחר כיסוי החוב, התנתקותו מהמעגל החברתי השולי וכניסתו לחיי זוגיות, התנהלותו של בנה היא שלווה ומכבדת והיא אינה חשה כל איום מפניו.

שירות המבחן העריך כי הסיכון להישנות התנהגות אלימה מצד הנאשם הוא נמוך, וגם אם יתנהג באלימות - חומרתה צפויה להיות ברמה נמוכה.

נוכח הסכמת הנאשם להשתלב בהליך טיפולי, המליץ שירות המבחן להטיל עליו צו מבחן למשך שנה ולחייב אותו בשירות לתועלת הציבור בהיקף של 180 שעות.

6. התסקיר השני.

בתסקיר המשלים חזר שירות המבחן על המלצותיו. תואר בתסקיר כי השתלבותו של הנאשם בקבוצה הטיפולית הייתה מוקפדת, סדירה ורציפה, אולם נדרש צורך בהמשך הליך טיפולי, על מנת לאפשר לו מרחב העמקה והתבוננות ובחינה ביקורתית של דפוסי התנהגותו בעבר.

עוד עלה מהתסקיר, כי הנאשם החל בעבודה בתחום הבניה בתל אביב, לא נפתחו נגדו תיקים חדשים, ובדיקות שביצע בשירות המבחן לימדו על נקיין מסמים.

7. התסקיר השלישי.

פורט בתסקיר, כי בזמן שחלף המשיך הנאשם את השתלבותו בקבוצה הטיפולית, ונמסר כי הקפיד על הגעה סדירה ורציפה. להערכת שירות המבחן, הנאשם מתקדם באופן הדרגתי במסגרת ההליך הטיפולי, ולפניו עוד עבודה, בהתאם למטרות הטיפול שפורטו.

שירות המבחן תיאר, כי הנאשם ממשיך במקום עבודתו, ומבסס את חייו הבוגרים כנשוי טרי. עוד צוין, כי הוא עבר לאחרונה ניתוח שעבר בהצלחה שמטרתו להקל על הכאבים הכרוניים בגבו כתוצאה מהפציעה.

שירות המבחן נפגש פעם נוספת עם אמו של הנאשם, ועלה כי אין כל גילויי אלימות מצידו, הוא רגוע ונינוח ומשקיע את מרצו בפרנסתו וביסוס משפחתו.

שירות המבחן סבר, כי ישנה התקדמות בהליך הטיפולי וכי הדבר יכול להפחית ממידת הסיכון להישנות התנהלות עוברת חוק בעתיד.

שירות המבחן חזר על המלצתו לסיום התיק בצו של"צ של 180 שעות ולהטלת צו מבחן למשך שנה.

ראיות לעונש

8. הגב' דיאנה וסרמן - אמו של הנאשם שהיא נפגעת העבירה בכתב האישום הראשון, התייצבה בבית המשפט לדיון הטיעונים לעונש.

בהתרגשות רבה שבהחלט ניכרה עליה ביקשה לתת לנאשם הזדמנות נוספת. היא תיארה את פציעתו בעת השירות הצבאי ממנה הוא סובל עד היום, ואת הסתבכותו בחובות לשוק האפור - מה שהביא לכך שעבריינים הגיעו אף אליה ושרפו את דלת הבית. היא אמרה כי היום הנאשם הוא אדם אחר לגמרי, הוא התחתן, אישתו בהריון, התנהגותו מכבדת, הוא עובד באופן קבוע ובנובמבר צפוי גם להתחיל ללמוד. טיעוני הצדדים לעונש

ב"כ המאשימה

9. ב"כ המאשימה הגישה את גיליון הרשעות הקודמות של הנאשם (1/ת) ושתי תמונות של הסכינים שנתפסו ברשותו (2/ת).

לטענת המאשימה, הנאשם פגע בערכים המוגנים של הגנה על שלמות גופם של בני האדם, כמו כן הגנה על רכושו של האדם, שלווה הנפש ואוטונומיית הפרט לקבל החלטותיו מבלי שיופנו נגדו איומים. עוד נטען, כי הנאשם הוא המבצע הבלעדי של העבירות נגד אמו, שנעשו בביתה שהוא מבצרה. המאשימה הפנתה לכך, כי עוד באותו היום, בערב, נתפסו ברכבו של הנאשם הסמים, המשקל האלקטרוני והסכינים. לדעת המאשימה, מתחם העונש ההולם נע בין מספר חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודות שירות ועד 12 חודשי מאסר, עבור כל תיק. המאשימה הפנתה אף לפסיקה התומכת בעמדתה באשר למתחמי הענישה המבוקשים. וכמו כן הצביעה על הרשעה קודמת של הנאשם בעבירה של העדר מן השרות הצבאי.

ב"כ המאשימה הפנתה לתסקירים, וטענה כי התרשמות שירות המבחן היא כי הנאשם נוטה לפנות לפתרונות שוליים כמו סמי רחוב או התנהגות תוקפנית, וכי במפגשים בקבוצה הטיפולית הוא גילה עמדה מתגוננת, כאשר שרות המבחן עצמו אומר סבר כי מדובר בשלב טיפולי ראשוני.

לטענת המאשימה, אין מדובר במקרה שמצדיק סטיה ממתחמי הענישה בשל שיקום, ויש, לגישתם, להטיל על הנאשם עונש מאסר שלא יפחת מ-8 חודשי מאסר, אשר ניתן יהיה לרצותו בעבודות שרות, וזאת לצד מאסר מותנה וקנס. ב"כ הנאשם

10. הסנגור, עוה"ד רותם כהן, הרחיב בטיעונו. לדבריו, הנאשם הוא צעיר בן 24 - נעדר הרשעות מסוג אלה שעליהן הועמד לדין; הסנגור הדגיש כי האירועים בשני כתבי האישום התרחשו ביום 4.3.22; לדבריו, מדובר בלילה ארוך אחד בחייו של הנאשם.

הוא הדגיש, כי הנאשם בחר להודות בכתבי האישום, ללא כל תיקונים, הגם כי מדובר באישומים שלא חפים מבעיות, ובנקל היה ניתן להצביע על קשיים כדי לצמצם ולרכך אותם, ובכך לגזול זמן מיותר; אלא שהנאשם בחר שלא לעשות כך, מה שמלמד על לקיחת אחריות אותנטית, כנה ומיידית על ידו.

לדבריו, הנאשם היה בחר צעיר וחסר שיקול דעת כאשר הסתבך עם השוק האפור, ומאז הוא ובני משפחתו חוו טרור ואיומים, עד כדי הצתת דלת ביתם, וקשה להמחיש את הפחד שאחז במשפחה נורמטיבית שעה שהיא נופלת קורבן להתנהלות גורמי השוק האפור.

הוא הטעים, כי בתקופה החשוכה הזו הנאשם היה מכור לסמים, אך הוא בחר לחבק בשתי ידיו את ההזדמנות הלא מובנת מאליה שנתן לו בית המשפט, ויצא למסע שיקומי.

הסנגור הפנה לשלושת התסקירים שהוגשו, המשקפים לדעתו עבודה קשה והתמדה הן של הנאשם והן של שירות המבחן, אשר הניבה פירות ממשיים.

עוד הוא הדגיש, כי הנאשם בגילו הצעיר השכיל לעלות על דרך המלך, יש לו יציבות תעסוקתית, לא נפתחו לו תיקים חדשים, הוא עבר שינוי כנה ואמיתי וכל חייו לפניו. עוד הפנה הסנגור לפציעה שעבר הנאשם ולסבל שלו ממנה, והטעים כי חרף שהוא קיבל אישור להשתמש בקנביס רפואי, הוא לא עושה זאת - וממצאי הבדיקות שעבר בשירות המבחן לאיתור שרידי סם מלמדים על כך במפורש.

ב"כ הנאשם הפנה להוראות חוק העונשין שעניינן הבניית הענישה, וטען כי בפניו מקרה אשר מצדיק סטיה לקולא ממתחם הענישה מנימוקים של שיקום הנאשם. הוא הדגיש לעניין זה, כי לעמדתו של שירות המבחן, המשמש כעיניו ואוזניו של בית המשפט, יש משקל משמעותי בגזירת הדין, קל וחומר כאשר שירות המבחן השקיע רבות ולאורך זמן בהליך שיקומו של הנאשם - הליך אשר נשא פירות, שכן הנאשם עובד במקום קבוע, התחתן ואשתו הרה, יחסיו עם אמו תקינים ומכבדים, והוא ממשיך במפגשים קבועים במסגרת הקבוצה הטיפולית של שירות המבחן.

לדברי ב"כ הנאשם, מתחמי הענישה לעבירה של החזקת סכין מתחילים במאסר על תנאי ומגיעים כדי מספר חודשים שירוצו בעבודות שירות, והוא הדין גם לעבירת הסמים ועבירת האיומים. אולם הוא מבקש לחרוג ממתחמי הענישה ולאמץ את האפיק השיקומי, זאת אף אם לצורך כך יידרש בית המשפט להרחיב את היקף שעות השל"צ עליהן המליץ שירות המבחן.

לסיום הטעים ב"כ הנאשם, כי העבירות בוצעו לפני יותר משנתיים, חלוף הזמן שבמהלכו לא הסתבך הנאשם בדבר מדבר בעד עצמו, וכיום מתבקש בית המשפט ללכת בנתיב שיקומי ולתת לנאשם הזדמנות.

הסנגור הגיש אסופת מסמכים (נ/1) התומכת בנסיבותיו של הנאשם כפי שפורטו בטיעונו.
דברי הנאשם

11. הנאשם ניצל את זכותו למילה האחרונה. הוא אמר כי האירועים בהם הורשע התרחשו כשהיה בתקופה חשוכה בחייו בה היה מסובך עם השוק האפור. הוא תיאר כי שירת בתחילה בהנדסה קרבית בגדוד 603, אמר כי הפציעה שחוהה הקשתה עליו וכי טיפול רפואי ותרופות לא היו עוזרים; הוא הוסיף, כי היה מכור לסמים זאת עד שנתפס, וכי חודש לאחר מכן קיבל אישור לקנביס - אך הבין כי הוא לא צריך את הקנביס ומעל שנתיים אינו משתמש בו. עוד תיאר, כי בתחילה עבר ניתוח גב שלא עזר לו, אך לאחרונה עבר ניתוח השתלת קוצב עצבי, מה שאמור להקל על כאביו. עוד ציין, כי בזמן הקרוב הוא אמור להתחיל לימודי הנדסאי בניין.

דיון והכרעה

קביעת מתחם העונש ההולם

12. קביעת מתחם העונש לעבירות שביצע הנאשם היא בהתאם לעיקרון המנחה בענישה - שהוא עקרון ההלימה - קיומו של יחס הולם בין חומרת העבירות בנסיבותיהן ומידת אשמו של הנאשם, לבין סוג העונש ומידת העונש שיוטל עליו. על מנת לקבוע את מתחם העונש ההולם, על בית המשפט להתחשב בערכים החברתיים שנפגעו, במידת הפגיעה בהם, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

13. בטיעוניהם לעונש הצדדים לא התייחסו במפורש לשאלה האם יש להתייחס לאישומים בהם הורשע הנאשם כאירוע אחד מתמשך, או שמא כמספר אירועים נפרדים שלכל אחד צריך לקבוע מתחם ענישה משלו. איני סבור כי מדובר בעניין מהותי להכריע בו בתיק זה, שכן ממילא סברתי כי יש לחרוג לקולא ממתחמי הענישה נוכח שיקולי שיקום. מכל מקום, בחינת ההתרחשויות בהתאם ל- "מבחן הקשר ההדוק" מלמדת לדעתי כי ניתן להתייחס לשני האירועים כאירוע אחד, שכן הפעלת האיומים כלפי המתלוננת נעשתה בסמיכות זמנים להחזקת הסמים והסכינים ברכב, וזאת כאשר הרקע למעשים הוא זהה - והוא שימושו של הנאשם בסמים וחששו מפני אנשי השוק האפור שאיימו עליו; מדובר אפוא בהתרחשויות שהרקע להן הוא אחד, הקשר ביניהן ענייני הדוק, והן נעשו בסמיכות זמנים, כך שניתן לראות בהן מסכת עבריינית אחת (למשל - ע"פ 4910/13 אחמד בני ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.14); ע"פ 4702/15 מופיד עביד נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (20.4.16); ע"פ 1272/22 פלוני נ' מדינת ישראל (3.5.22)).

14. מכל מקום, לשם קביעת מתחם ענישה הולם אחד לשני האירועים, אבחן בנפרד את העבירות בהן הורשע הנאשם, את האינטרסים עליהן הן מגינות ואת מדיניות הענישה הנוהגת בעניינן בפסיקה.

15. הערכים המוגנים העומדים ביסוד עבירת האיומים הם ההגנה על שלווה נפשו, בטחונו וחירות הפעולה והבחירה של הפרט ומידת הפחדתו והקנטתו (רע"פ 2038/04 שמואל לם נ' מדינת ישראל, בפסקה 7 (4.1.06); ע"פ 103/88 משה ליכטמן נ' מדינת ישראל, בפס' 6 לדברי כב' השופט גולדברג ((6.9.89)). מאליו מובן, כי כל אדם זכאי לחיות בשלווה מבלי להיות נתון לאיומים אשר יערערו את בטחונו ויגרמו לו להתהלך בחשש שמא יבולע לו.

16. מעשיו של הנאשם נעשו כאמור כלפי אמו, וזאת תוך שהוא שובר טלוויזיה שהייתה בחדרו. כאשר זיקת הקשר שבין המאיים למאויים היא חזקה וקרובה, כגון קשר בין בן לאמו כבענייננו, יש בה להגביר את הפגיעה בשלוות נפשו של המאויים, שלא לדבר על ההתנהגות האלימה במישור המילולי שהנאשם הפנה כלפי מי שנשאה אותו ברחמה. בנוסף, איומי הנאשם לא היו נטועים בחלל האוויר, אלא היו קשורים לכך שבעת ההיא צרך הנאשם סמים והיה טעון ומתוח על רקע כספים שהיה חייב בשוק האפור.

יצוין עם זאת, כי אירוע האיומים כלפי אמו היה נקודתי ומתפרץ, והגם שהוא בוודאי הבהיל את המתלוננת והשפילה, נראה כי נעשה כהתפרצות חד פעמית שנטועה בחובות לשוק האפור ובכמיהה דאז לסמים. אין במעשה מימד של תכנון או 'שיטת פעולה', ואפילו שהנאשם התנהג באופן בזוי ופוגעני כלפי אמו - הרי שמדובר באירוע שהסלים על רקע סירובה של אמו, שחיפשה את טובתו של הנאשם, למסור לו את מפתחות רכבו ולתת לו כסף, והוא מבטא תסכול, לחץ וחוסר אונים שהנאשם היה נתון בו, יותר מאשר מוטיבים של התנהגות עבריינית טבועה.

בהתחשב בכל אלה אני סבור כי מידת הפגיעה בערכים המוגנים היא נמוכה.

17. עיון בפסיקת בתי המשפט מלמדת כי מדיניות הענישה הנוהגת במקרים של איומים נעה החל ממאסר על תנאי בלבד, עבור במאסרים לריצוי בעבודות שירות ועד למאסרים בפועל. למשל:

ברע"פ 637/21 מרדכי הרמן נ' מדינת ישראל (25.2.21) נדון עניינו של נאשם נעדר עבר פלילי, אשר הורשע לאחר ניהול הוכחות בשתי עבירות איומים שנעשו כלפי אשתו, על רקע הליך גירושין שהיה ביניהם. נקבע כי מתחם העונש ההולם הוא בין מאסר מותנה ועד שנת מאסר בפועל. נוכח גילו, היעדר עבר פלילי ונסיבותיו האישיות הטילה עליו הערכאה הדיונית מאסר מותנה, התחייבות כספית וקנס. הנאשם ערער וביקש לבטל את ההרשעה, אך ערעורו למחוזי נדחה וכך גם בקשת למתן רשות ערעור שהגיש לבית המשפט העליון.

גזר הדין שניתן בת"פ (פ"ת) 10504-03-13 מדינת ישראל נ' א' צ' (4.11.13) עסק בנאשם שאיים על אחותו בכך שקרב אליה עם ידיים מאוגרפות ואמר לה "אני אכניס לך אגרוף", ובנסיבות אלה פנה לאמו שניסתה להרחיק אותו ואמר לה "תשתקי, אני אשרוף את הבית, כל הבית שלי". בית המשפט מצא כי מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות מסוג זה מתחילה ברף תחתון של מאסר על תנאי בלבד, ומגיעה כדי מספר חודשים של מאסר בפועל ברף העליון.

בת"פ (ב"ש) 23715-07-16 מדינת ישראל נ' פלוני (29.6.16) הורשע נאשם בשתי עבירות איזמים כלפי אמו, בכך שאמר לה, בביתה, כי יחתוך את כל הרחוב באמצעות סכין, ובהמשך כי ישרוף את כל הבית אם היא לא תיתן לו כסף; ובכך כי באירוע אחר התקשר לקרובת משפחה ואיים עליה באומרו כי ישרוף את הבית. מתחם הענישה שנקבע היה בין מאסר מותנה ועד 9 חודשי מאסר בפועל, וגזר הדין שהוטל היה 4 חודשי מאסר בפועל.

18. הענישה הנוהגת ומתחמי הענישה הנקבעים בעבירות האיזמים נעים אפוא על מנעד רחב למדי, שהרף התחתון שלו הוא ענישה מותנית הצופה פני עתיד; ואילו קצהו העליון עומד על מספר חודשי מאסר לריצוי בפועל ועד כדי שנת מאסר. לעבירות האיזמים פנים רבות ומגוונות, הן תלויות סיטואציה והקשר, וחומרתן נגזרת לא רק ממהות האיום ותוכן דברי האיזמים, אלא גם מהדרך בה הם מושמעים, כמו גם מזהות המאיים, זהות מושא האיזמים והקשר הקיים ביניהם.

19. בהתאם לעיקרון ההלימה המנחה, ולאחר ששקלתי את מידת הפגיעה בערכים המוגנים, את נסיבות ביצוע העבירה ובהתחשב גם בפסיקה הנוהגת, אני קובע כי מתחם הענישה לעבירות מושא אישום זה, לו הייתה עומדת לבדה, היה נע בין רף תחתון של מאסר על תנאי, ועד לשבעה חודשי מאסר בפועל ברף העליון.

20. הערכים המוגנים העומדים ביסוד עבירת החזקת הסמים שלא לצריכה עצמית הם שלום הציבור בריאותו ובטחונו, ההגנה מפני הנזקים הישירים והעקיפים העשויים להיגרם בשל השימוש בסמים, וכן הגנה על הציבור מפני הנזקים הנגרמים בשל ביצוע עבירות על ידי עבריינים על רקע שימוש בסמים והפצתם.

21. עיון בפסיקה מלמד כי מדיניות הענישה הנוהגת במקרים של החזקת סם שלא לצריכה עצמית, היא מגוונת יחסית, תלויה בסוג הסם שנתפס, בכמותו ובנסיבות החזקתו (ע"פ 8436/20 יעקב אמסלם נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (7.6.21)).

22. אצל הנאשם נתפסה כמות קטנה יחסית של סם מסוג קנביס, אולם תפיסתם של 43 סיגריות אלקטרוניות שבהן סם מסוכן מסוג אחר, יחד עם משקל אלקטרוני, מגבירה קמעא את החומרה הנודעת לסוג העבירה. נראה כי בנסיבות של החזקת סמים כבענייננו מדיניות הענישה נמצאת בדרך כלל בטווח שבין מאסר על תנאי קנס ושל"צ, ועד שנת מאסר בפועל. למשל:

רע"פ 1267/23 נתנאל בלקר נ' מדינת ישראל (6.3.23). בביתו של המבקש נתפס סם מסוכן מסוג קנביס במשקל של כ- 650 גרם יחד עם כלים להכנת סם שלא לצריכה עצמית; בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם שמתחיל במאסר על תנאי ומגיע עד כדי שנת מאסר בפועל.

בעניין שנדון ברע"פ 4214/22 עדן יצחק נ' מדינת ישראל (7.7.22) הרשיע בית משפט השלום את המבקש בכך שהחזיק בתא הכפפות ברכבו 9 יחידות של סם מסוכן מסוג קנביס, במשקל כולל של 12.12 גרם, שלא לצריכתו העצמית, ומשקל אלקטרוני; ובנוסף החזיק ברכב אחר 60 יחידות של סם מסוכן מסוג קנבוס במשקל כולל של 140 גרם, שלא לצריכה עצמית. נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין מאסר על תנאי לבין 10 חודשי מאסר בפועל. נגזר על הנאשם מאסר על תנאי, של"צ, צו מבחן, וכן קנס, התחייבות ושליטת רשיון נהיגה על תנאי. ערעורו לבית המשפט המחוזי נדחה, וכך גם בקשת רשות ערעור שהגיש לבית המשפט העליון.

בת"פ (ת"א) 3781-11-11 מדינת ישראל נ' אברהם ציוני (6.3.16) נדון עניינו של נאשם שהחזיק ברכבו בסם מסוכן מסוג חשיש במשקל 674 גרם, מחולק לשבע פלטות, וזאת שלא לצריכה עצמית. נקבע כי מתחם הענישה ההולם מתחיל ממאסר על תנאי ושל"צ ומגיע עד כדי מאסר בפועל של 18 חודשים.

23. לטעמי, מתחם העונש לעבירת החזקת הסמים, לו הייתה עומדת לבדה נע בין מאסר על תנאי וקנס ועד לחמישה חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות.

24. הערך המוגן ביסוד האיסור הפלילי על החזקת סכין, הוא מניעה מראש של הסיכונים הצפויים מעצם נשיאתה של סכין שלא כדין; קרי, הקדמת תרופה לתופעה הפסולה והנפוצה למרבה הצער במחוזותינו, של פתרון סכסוכים באמצעות סכין והתדרדרותם של מעשי אלימות לעבר תוצאות הרוח אסון וחמורות (ע"פ 1964/14 שלוזה שימשילשווילי נ' מדינת ישראל, פסקה 43 [פורסם בנבו] (6.7.14)). . האיסור החוקי נועד אפוא למגר מראש כל תופעה הקשורה "בתת תרבות הסכין", ולמנוע מראש כל פוטנציאל פגיעה בזולת על ידי שימוש בסכין, במובן של חסימה מראש של כל אפשרות להתנהלות אלימה ומסוכנת, הן מצד מי שנושא את הסכין והן מצד מי שעשוי להגיב לכך.

25. מדיניות הענישה בעבירה של החזקת סכין שלא כדין היא מחמירה בדרך כלל, ונקבע לא אחת כי יש מקום להטיל עונש מאסר בפועל על עבירה של החזקת סכין, גם כאשר לא נלוותה לכך עבירה נוספת, שכן מדובר בעבירה "פותרת שער" למגוון עבירות אלימות קשות (למשל: ע"פ (י-ם) 39461-10-13 ווה גרשקוביץ נ' מדינת ישראל (17.2.14)). עם זאת, קשת החומרה הנודעת לעבירות החזקת הסכין תלויה במקום בו הוחזק הסכין ובנסיבות החזקתו, ואין דינו של מי שהחזיק בסכין על גופו, בכניסה למועדון כשהוא שיכור ומתקוטט עם אחרים, כדין מי שהחזיק סכין ברכבו.

26. הענישה הנוהגת לעבירה זו מתחילה במאסר על תנאי בלבד, בנסיבות בהן לא נעשה שימוש פוגעני בסכין לעתים בתוספת קנס (למשל: רע"פ 7901/23 יעקב אמסלם נ' מדינת ישראל (7.4.24) אשר דן בנסיבות תפיסת הסכין מבלי להתערב במתחם הענישה שקבע בית משפט השלום והיה מקובל על ערכאת הערעור). לעומת זאת, כאשר נסיבות החזקת הסכין, לרבות איום להשתמש בה מלמדים על חומרה יתרה, הרף העליון מגיע כדי שנת מאסר בפועל (רע"פ 322/15 חן ג'אנח נ' מדינת ישראל (22.1.15)).

27. בענייננו, הנאשם החזיק שתי סכינים מתקבעות, ועולה כי הוא עשה זאת לצורך "הגנה עצמית" - קרי, הפגת חששו מפני אלה שאיימו עליו, ועניין זה הוא נסיבה מחמירה. מנגד, הוא לא נשא את הסכינים על גופו, וממילא הן לא נתפסו עליו כשהוא נמצא במקום בלויים או לימודים. משכך, מידת הפגיעה בערכים המוגנים במעשה העבירה של החזקת הסכין הוא, לטעמי, בינוני. ולדעתי, לו היה מדובר אך בעבירה של החזקת הסכינים, היה מקום להעמיד את מתחם העונש ההולם בין מאסר על תנאי וקנס ברף הנמוך, ועד 6 חודשי מאסר בפועל ברף הגבוה.

28. בהתחשב בכל אלה ולאחר שנתתי דעתי לנסיבות ביצוען של העבירות, למידת החומרה הטבועה בהן ולמדיניות הענישה הנוהגת, סברתי כי מתחם העונש הכולל לכלל מעשיו של הנאשם בשני האירועים, נע בין חודשיים מאסר שניתן לרצות בעבודות שירות ועד 15 חודשי מאסר בפועל.

קביעת העונש המתאים

29. לעניין הנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה יש לתת את הדעת לאלה: הנאשם היה צעיר מאוד בגיל בעת ביצוע העבירות, ולמעשה בעת ביצוען עדיין לא מלאו לו 22. מאז ביצוע העבירות חלפו קרוב לשנתיים וחצי, ומדובר בזמן לא מועט בהתחשב בגילו של הנאשם ובהיקף כתבי האישום.

למעט עבירה של היעדר מן השירות הצבאי שלא ברשות, לנאשם אין כל עבר פלילי. לטעמי, את העבירה מעת שירותו הצבאי אין לזקוף לחובתו: אין מדובר בעבירה שרלוונטית לענייננו, מה גם שעניינה הוא לא בביצוע מעשה אקטיבי אלא בהיעדרות משירות צבאי - עבירה שממילא היא רלוונטית רק לחלק מסוים באוכלוסייה, ואינה רלוונטית לחלקים רבים אחרים. ספק בעיני אם הרשעה בעבירה מסוג זה, ככל שלא נלווית לה עבירה בעלת יסודות פליליים מובהקים מן העבירות שבחוק העונשין, צריכה להיות כלולה במרשם הפלילי, ותמהתי מדוע אין מקום להסתפק אך ברישומה במרשם הצבאי הרלוונטי.

מכל מקום, מאז שעבר את העבירות מושא הרשעתו דכאן, לא נפתחו לו תיקים נוספים.

הנאשם הודה בכתבי האישום באופן מיידי, נטל בכך אחריות מלאה על מעשיו וחסך זמן שיפוטי יקר.

30. מעל כל אלה, ולמעשה בשילוב איתם, ניצב ההליך השיקומי הארוך והמוצלח שהנאשם עבר. אשר תוצאותיו הביאו למסקנה כי נכון וראוי יהיה לחרוג לקולא מחוץ למתחם הענישה, וזאת משיקולי שיקום.
31. סעיף 40ד(א) לחוק העונשין קובע כי בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם "ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו" אם מצא "כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם". סעיף זה מעניק אפוא מעמד של בכורה לשיקולי השיקום על פני עקרון ההלימה, אשר ממנו בדרך כלל ייגזר העונש. נקבע בפסיקה, כי סטייה לקולא ממתחם הענישה בשל שיקולי שיקום אינה מוגבלת לעבירות קלות בלבד, וכי נהוג להביא בחשבון, בין היתר, שיקולים מרכזיים שהם:
- "המוטיבציה שהפגין האדם שהורשע להשתקם; הליך של גמילה מהתמכרות שהוא עובר; השתלבות מוצלחת בהליכים טיפוליים שונים; אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה; הבעת חרטה כנה על המעשים והפגנת אמפתיה כלפי נפגעי העבירה..."
- וכי:
- "... ניתן לציין ששילוב בין שינוי מהותי בהתייחסות הרגשית לאירוע העבירה המתבטא בנטילת אחריות, כפרה והבעת אמפתיה לנפגעי העבירה לבין אינדיקציות אובייקטיביות לקיומו של תהליך שיקומי-טיפולי מוצלח וחזרה לדרך הישר, עשוי להצביע על "סיכוי של ממש לשיקום" כלשונו של סעיף 40ד(א). דברים אלה זוכים למשנה חיזוק מקום בו מדובר באדם צעיר נעדר עבר פלילי..."
- (ע"פ 6637/17 אליזבת קרנדל נ' מדינת ישראל, פסקאות 24 - 25 (18.4.18)).
32. נראה כי הפרמטרים והשיקולים המנויים בפסיקת בית המשפט העליון מתקיימים באופן מלא בענייננו. שוכנעתי לחלוטין כי לא רק שקיים סיכוי ממשי לשיקום של הנאשם, אלא ששיקום זה כבר הוכח הלכה למעשה במהלך אותן שנתיים וארבעה חודשים שחלפו מאז ביצוע העבירות.
- כך, לנאשם לא נפתחו מאז תיקים נוספים; הוא הוכיח יציבות תעסוקתית; ניתק את קשריו החברתיים עם גורמי שוליים; הוא התחתן, עבר להתגורר יחד עם זוגתו שנמצאת בהריון, ומתעתד להתחיל ללמוד. הנאשם שיקם את יחסיו עם אמו, ועולה בבירור כי התנהגותו היום היא מתונה ורגועה ויחסו אליה הוא מכבד (השוו - ע"פ (י-ם) 2272-06-18 מאור כהן נ' מדינת ישראל (21.5.19)).
33. ויודגש, עובדות אלה אינן עומדות לבדן בחלל האוויר שכן הן נתמכות בשלושה תסקירים של שירות המבחן, המלמדים על נטילת אחריות כנה ואמיתית של הנאשם והבעת צער וחרטה ממשיים על העבירות שביצע.

לא רק שהתסקירים מלמדים על נכונות של הנאשם להשתלב בהליך טיפולי - אלא שהם מלמדים כי הוא משולב מזה תקופה לא קצרה בתוך הליך טיפולי מתאים, וכי הוא מקפיד להגיע למפגשים באופן מוקפד סדיר ורצוף. מה גם שבדיקות לאיתור שרידי סם שנעשו לו כבר למן התסקיר הראשון, יצאו נקיות לחלוטין ולמעשה איששו את דבריו כי הוא חדל להשתמש בסמים.

34. איני מקבל את טענת ב"כ המאשימה כי עולה מן התסקירים כי הנאשם נוטה לפנות לפתרונות שוליים כמו סמי רחוב או התנהגות תוקפנית, וכי במפגשים הטיפוליים הוא גילה עמדה מתגוננת.

35. יש לקרוא את התסקירים בקונטקסט הנכון, המלמד כי השימוש של הנאשם בסמים בעבר נעשה על רקע מצוקה ממשית בה היה; ממילא לאחר תקופה כה ארוכה בה הוכיח הנאשם כי הוא נקי לחלוטין מסמים יש קושי באמירה כי נטייתו היא להשתמש בהם כפתרון למצוקותיו.

טיבו של הליך טיפולי שהוא הדרגתי וכולל שלבים שונים, וקריאת התסקירים מלמדת כי "העמדה המתגוננת" שהראה בתחילת הדרך לא נטועה באי נטילת אחריות, אלא בקושי להיפתח באופן מלא במסגרת הליך טיפולי קבוצתי.

36. אני סבור כי הנאשם עבר כבר דרך שבה השכיל לשתף פעולה עם ההליך השיקומי ולהפיק ממנו את המרב. המצב בו נמצא הנאשם כעת הוא מצב טוב, בריא ונכון, שבמרכזו בניה של עתיד מקצועי, לימודים והקמת משפחה. כאשר משווים את מצבו הנוכחי של הנאשם לעומת זה בו היה נתון בעת ביצוע העבירות, לא ניתן שלא לחוש סיפוק מהדרך המשמעותית שהוא עשה, בסיוע ותמיכה של אמו ומשפחתו ובליוי צמוד, מקצועי וממושך של שירות המבחן. את ה- "דלתא" שבין מצבו לפני קרוב לשנתיים וחצי לבין מצבו כיום, ניתן להגדיר במילה אחת - שיקום.

37. בנסיבות אלה, איני רואה כל טעם בהכבדת הענישה על הנאשם. איזו תועלת תצמח אם על הנאשם יגזר עונש של מספר חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות? מן הסתם הדבר יפגע ביכולת שלו להתמיד במקום העבודה, על כל המשמעותיות הנגזרות מכך; ובוודאי תיפגע האפשרות שלו להתחיל בלימודים בזמן הקרוב; שלא לדבר על הקושי המובנה בנסיבות אלה להמשיך ולקחת חלק, בדבקות ובהתמדה כפי שעשה עד כה, עם ההליך הטיפולי - אשר שירות המבחן ממליץ להמשיך בו למשך שנה נוספת.

38. מתחמי הענישה ומדיניות הענישה הם אינם חזות הכל. לעתים, הטלת ענישה שהיא פונקציה ישירה אך של חומרת העבירות ועקרון ההלימה, שבצידה ניתוק אינהרנטי מהליך שיקומי מועיל, עשויה להביא יותר נזק מאשר תועלת - זאת באותם מקרים בהם קיים פוטנציאל להסגת הנאשם לאחור נוכח האפשרות לפגיעה מסתמנת בהישגים שיקומיים ממשיים שכבר השיג.

אם מקרה זה הוא אינו מקרה אשר מצדיק סטייה לקולא ממתחם הענישה בשל שיקולי שיקום, לא אדע מהו אותו מקרה.

39. אוסיף עוד, כי תקופה של קרוב לשנתיים וחצי מעת ביצוע העבירה מהווה זמן לא קצר, בוודאי כאשר מדובר באדם צעיר כנאשם, שביום ביצוע העבירות טרם מלאו לו 22, ואף עובדה זו מהווה שיקול מסוים, גם אם לא מכריע, להקל בעונשו (השוו - ע"פ 4762/22 עמרם כנפו ואח' נ' מדינת ישראל, בפסקאות 19 - 21 וההפניות שם (15.8.23)). הוא הדין בהודאותיו המהירות של הנאשם בשני כתבי האישום ככתבם וכלשונם.

40. על אף שקיימת בעיני הצדקה מלאה לחרוג לקולא ממתחם הענישה, סברתי כי על מנת להמחיש לנאשם את חומרת העבירות שעבר, לא ניתן להסתפק ב- 180 שעות של"צ עליהן המליץ שירות המבחן, ויש לחייב את הנאשם בביצוע שעות של"צ בהיקף נרחב יותר. ממילא שירות לתועלת הציבור לא רק שלא יפגע בנאשם, אלא גם יתרום לשיקומו על דרך של סיוע שהוא יעניק לאחרים.

בשל אותם נימוקים מצאתי לקבל גם את עתירת התביעה להטיל על הנאשם קנס, אולם נוכח כל המפורט מעלה החלטתי כי יהיה זה קנס מתון. כמו כן, מצאתי שיש מקום לחייב את הנאשם אף בהתחייבות כספית צופה פני עתיד להימנע מביצוע עבירות בעתיד.

41. אני גוזר אפוא את עונשו של הנאשם לאלה:

א. מאסר על תנאי של ארבעה חודשים, והתנאי הוא כי הנאשם לא יעבור במשך שלוש שנים מהיום כל עבירת סמים שהיא פשע או עבירה שעניינה החזקת סכין או אגרופן, ויורשע באיזה מן העבירות בתוך תקופת זמן זו או אחריה.

ב. מאסר על תנאי של חודשיים, והתנאי הוא כי הנאשם לא יעבור במשך שנתיים מהיום כל עבירת אימים או היזק בזדון, ויורשע בה בתוך תקופת זמן זו או אחריה.

ג. הנאשם יבצע שירות לתועלת הציבור בהיקף של 300 שעות, בהתאם לתוכנית שיגיש שירות המבחן לאישור בית המשפט עד ליום 15.8.24.

ד. ניתן בזה צו פיקוח למשך 12 חודשים מהיום - בהם ימשיך הנאשם בהליך הטיפולי במסגרת צו מבחן, תחת פיקוח שירות המבחן.

מובהר בזה לנאשם, כי אם לא יבצע את השל"צ כנדרש או אם לא יעמוד בתנאי צו המבחן שהוטל עליו, ניתן יהיה להחזיר את עניינו לבית המשפט, ובית המשפט עשוי לגזור עליו עונש אחר.

ה. הנאשם יחתום על התחייבות כספית בסך של 1,500 ₪, בה יתחייב להימנע מלעבור במשך שנתיים מהיום כל עבירה מן העבירות בהן הורשע בתיק.

ו. הנאשם ישלם קנס בסך 1,200 ₪ או יישא בשישה ימי מאסר תמורתו.

הקנס ישולם באמצעות המרכז לגביית קנסות, זאת לא יאוחר מיום 5.12.24.

מוסבר בזאת לנאשם כי עליו להסדיר את תשלום הקנס באמצעות המרכז לגביית קנסות, וככל שהוא חפץ לשלם את הקנס במספר תשלומים, הוא רשאי לעשות כן ב- 5 תשלומים, ועליו להסדיר זאת באמצעות המרכז לגביית קנסות. את הקנס ניתן יהיה לשלם כעבור שלושה ימים מיום מתן גזר הדין לחשבון המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות ברשות האכיפה והגביה, באחת מהדרכים הבאות:

בכרטיס אשראי - באתר המקוון של רשות האכיפה והגביה, www.eca.gov.il

במוקד שירות טלפוני בשירות עצמי (מרכז גביה) - בטלפון *35592 או בטלפון *35592-*****.

במזומן - בכל סניף של בנק הדואר - בהצגת תעודת זהות בלבד.

אני מורה על השמדת המוצגים שנתפסו.

המזכירות תעביר את גזר הדין לשירות המבחן.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בחיפה תוך 45 ימים.

ניתן היום, ח' תמוז תשפ"ד, 14 יולי 2024, בהעדר הצדדים.